

G

Gyermeknevelés, gyermekvédelmi intézmények

Gyermeknevelés szeretettel, következetesen

Néhány jól működő és sikeres nevelési stratégia, melyeket minden szülőnek, nagyszülőnek, nevelőnek vagy gyermekgondozónak ajánlok:

Változtass a környezetet, ne a pici gyermeken!

Az egy éven aluli, már mozgékony picit, ugyanúgy, mint totyogó testvérét úgy "fegyelmehetjük", illetve óvhatjuk a veszélyektől a legjobban, ha nem őt, illetve viselkedését igyekszünk megváltoztatni, hanem a közvetlen környezetét tesszük biztonságossá. Ez azt jelenti, hogy amennyire csak lehet, tegyük az otthonunkat olyan "gyermek-biztossá", hogy a gyermek a környezetét biztonságosan tudja felfedezni. Mivel semmilyen hely soha nem 100%-osan gyermek-biztos, azt javaslom, hogy tegyük az otthonunkat elsősorban a pici gyermek számára biztonságos otthonná. Ez azt jelenti, hogy születésekor, tehát még hónapokkal azelőtt, mielőtt gyermekünk elkezdene csúszni-mászni, tegyük el mindent a "dohányzó" asztról, íróasztalról, alsó polcokról.

A konyhában a mosogató alatti tisztítószeret, mosogatószeret, szerszámokat, mindent, amit a gyermek elérhet, de árthat neki, tegyük a legfelső polcra, akármilyen kényelmetlen ez számunkra! Ugyanígy tegyük el a fürdőszobában, WC-ben lévő tisztító- és mosószeret, festékeket, ragasztókat, gyógyszereket, haj- és bőrápoló szereket, és a lakásban másutt található cigarettát, gyufát, szeszes italt, stb., szóval mindent, amit egy ügyes, mozgékony kis "felfedező szellem", - elképzeléseinket messze meghaladva, - felmászva képes elérni, és ezeket a számára életveszélyes anyagokat magára rántani, meginni, a szemeibe önteni, vagy ezekkel más módon kárt tenni magában. Sok szülő nagy bánatára és lelkiismeret furdalására csak lassan ébred rá, általában amikor már késő, hogy gyermeke már sokkal tevékenyebb és mozgékonyabb, mint gondolta volna. Emiatt olyan balesetek történnek, melyek könnyen elkerülhetőek lettek volna, ha a szülők már előre "gyermek-biztossá" tették volna otthonukat. Kérem a kedves szülőket, hogy ezt ne halogassák!

Hasonlóan biztosítsuk, ragasszuk le az elektromos vezetékeket, üres elektromos konnektorokat stb., hogy gyermekeink ne dughassák bele ujjukat, ne vehessék a szájukba, és hogy ne rázza meg őket az áram. Amikor látjuk, hogy kicsink az elektromos vezeték, a TV, vagy a vasaló után nyúl, ne kiabáljunk rá, hanem valamilyen más tevékenységgel vonjuk el a figyelmét. Bár magától értetődőnek tűnhet, mégsem lehet eléggé hangsúlyozni: egy bébitől nem várható el, hogy a szabályokat megértse, és a következményeket felmérje. Inkább csendesesen és határozottan mondjuk neki azt, hogy "nem", miközben barátságosan eltávolítjuk a veszély helyszínéről. (Ha rákiabálunk, csak megijesztjük - és egy bébit sohasem szabad megütni vagy megrázni!!!) Szóval ebben a korban nagyon fontos a folytonos és folyamatos odafigyelés.

A figyelem elvonása jól működik a típegő-korúaknál, sőt még az óvodáskorúaknál is, akiknek egy-kettőre elégük van a túl gyakori "nem!"-ekből. Ezért dorgálás helyett inkább igyekezzünk gyermekünket gyengéden elhúzni, és a figyelmét valamivel elvonni, például mondjuk azt neki, hogy: "gyere, nézz csak ide", - vagy kezdünk el egy tréfás dalt énekelni.

A **gyermek bántalmazása**, a családban elkövetett erőszak ellen egyre több fórumon lépnek fel a szakemberek, biztos vagyok benne, hogy néhány év múlva a civil szféra is odafigyel. Nem tartom szükségesnek azt az egyik skandináv államban dívó gyakorlatot, hogy ha egy szülő nyilvános helyen lekever egy pofont gyermekének, biztos lehet benne, hogy a jelenlévők közül valaki feljelenti. Egyelőre az is elég lenne, ha minden szülő pontosan tudná, hogy mikor bántalmazza gyermekét, hogy a

bántalmazásnak milyen következményei lehetnek, és hogy hogyan lehet szülői fenyítés nélkül gyereket nevelni.

Ahhoz, hogy mindezt megértsük, néhány alapvető dolgot tudni kell a bántalmazásról.

A legegyszerűbb megfogalmazás szerint: „A bántalmazás a gyermekre irányuló *bármilyen rossz bánásmód* a szülő, a gyám, vagy a gyermek gondozásával, nevelésével megbízott személy részéről.”

Általában bántalmazáson csak a fizikai bántalmazást értik, bár az utóbbi időben egyre nagyobb visszhangja van a szexuális bántalmazásnak. Azt már kevesebben tudják, hogy ebbe a fogalomkörbe tartozik a **gyermek elhanyagolása** is, ami nagyon egyszerűen megfogalmazva azt jelenti, hogy a gyermek *alapvető emberi szükségletei* nincsenek kielégítve. A szükséglet szó tárgyias dolgok képében jelenik meg tudatunkban – étel, ital, kerékpár, ruha -, holott az emberi szükségletek lényegesen szélesebb kört ölelnek fel. Maslow, egy híres pszichológus hierarchikus sorrendben állította fel ezeket a szükségleteket, véleménye szerint az alacsonyabb szintű szükségletek kielégítése feltétele a magasabb rendűek megvalósulásának.

A **fiziológiai szükségletek** kielégítése a legtöbb családban egyértelmű, hiszen mindent megteszünk azért, hogy a lehető legjobban, legkorszerűbben tápláljuk, gondozzuk gyermekeinket. Néhány családban azonban ez nem ennyire egyértelmű, vannak olyan gyerekek, akik életkoruknak *nem megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékot* kapnak, és nincsenek meg azok az alapvető feltételek sem, hogy testi, szellemi fejlődésük biztosítva legyen. Leggyakrabban azokra a családokra gondolunk, amelyekben a család kevéske pénze a kocsmába vándorol, miközben a gyerekek nem jut vitamin, de gyakran még emberi táplálkozásra alkalmas étel sem.

Szólnom kell azonban azokról az esetekről, amikor a gyermeknek legjobbat akaró szülők sem biztosítják a gyermek életkorának megfelelő minőségű ételt. A vegetáriánus családok azon rétegére gondolok, amelyek minden állati fehérjét, tehát *húst, tejet, tojást, halat is nélkülöznek* és nélkülöztetnek gyerekeikkel. Állati fehérje fogyasztása nélkül olyan aminosavak, és egyéb tápanyagok hiányában szenved a gyermek, amelyek a test, de főleg az agy, a csontok, izomzat fejlődéséhez szükséges építőköveket biztosítják, tehát állati fehérje hiányában ezeknek a gyerekeknek testi, és szellemi fejlődése kárt szenved.

Az *egészség megelőzése és biztosítása* szintén alapvető szükséglet. Sajnos gyakran előfordul, hogy a gyermekét féltő, és nagyon szerető szülő saját felelősségére megtagadja az orvosi kezelést, a kórházi ápolást, kivizsgálást. A szülőnek *ehhez nincs joga*, hiszen gyermeke egészségének, vagy betegségének, a kezelés szükségességének megítélésében az orvos a kompetens, vagyis ő a szakértő. *A szülő nem vállalhat felelősséget, ha nem szakember*. Ebbe a problémakörbe tartozik a kötelező védőoltások megtagadása, amelyhez szintén nincs joga a szülőnek, sőt kötelessége ezek elérhetőségének biztosítása a gyermek számára.

A **biztonság szükséglete** alapvető, hiánya súlyos személyiségfejlődési zavarokat okoz. Minél kisebb a gyermek, annál hevesebben reagál a biztonság hiányára. A csecsemő számára az anyja, vagy az a személy jelenti a biztonság érzetét, akihez kötődik. *Az otthagyt, anyját nem látó csecsemő, a sötét szobába, pincébe bezárt* kisgyermek nem érzi magát biztonságban, sír. Ha jelzésére nem reagálunk, magára hagyjuk, szabályosan szenved. Ezért semmiképpen nem ajánlott a gyerek “nevelése” ezzel a módszerrel. A biztonságérzet elvesztése csecsemőknél és kisdedeknél nagyon egyértelműen jelentkezik. Betegség, vagyis a csecsemő és kisded számára felfoghatatlanul érkező, megmagyarázhatatlan rossz közérzet, fájdalom esetén megijed, és csak anyja ölében, anyja közelében érzi biztonságban magát. Ezért van az, hogy a beteg csecsemő, kisgyermek ölbe kéredzkedik, édesanyja egy percre sem mehet el mellőle.

A **szeretet szükségletének** kielégítetlensége ugyancsak az elhanyagolás, bántalmazás problémakörébe tartozik. Nem is sejtjük, milyen nagy fájdalmat okozunk a gyerekeknek azzal, ha csínytevését azzal büntetjük, hogy “nem szeretlek, nem is állok veled szóba”.

Ha a szülő állandóan elégedetlen gyermekével, és ezt fennen hangoztatja, ha rendszeresen szidja, ez az *érzelmi bántalmazás* fogalmát meríti ki. Ha a szülők elfoglaltságukra való hivatkozással nem figyelnek gyermekükre, nem hallgatják meg, érzelmi fejlődésében kárt okoznak. A fenyegetés, a szülőtől való állandó félelem, a gyerek kedvenc játékának megtorlasként való tönkretétele *lelki kínzás* a gyerek számára. A verés, különösen, ha rendszeres, komoly lelki sérüléseket eredményez a gyermekben, megtanulja, hogy problémáit agresszióval vezeti le, magatartási zavarai alakulhatnak ki, vagy személyisége torzul. Ráadásul ő is követni fogja szülei példáját saját gyermeke nevelése kapcsán.

A *megértés, tudás* iránti szükséglet valahol ott kezdődik, amikor a csecsemő minden érzékével megpróbálja “feltérképezni” a kezébe került tárgyat, a kisgyerek szétszedi a babát, hogy belülről is lássa, vajon mi van benne, vagy darabokra szedi az autót, hogy azután konstatálja, így már nem működik. A későbbiekben ez egyre inkább gondolkodási, megértési, tanulási folyamat, ami az iskoláskorban teljeseedik ki. Az iskolalátogatási kötelezettség elmulasztása súlyos elhanyagolásnak minősül, általában már teljesen szétesett családokra jellemző. A fogyatékos gyermekek fejlődésének segítése ugyanígy emberi szükségletet elégít ki, elmulasztása, elhanyagolása bántalmazásnak minősül.

Felmerül a kérdés, *miért bántalmazza* a szülő a gyermekét? A bántalmazás oka nem egyszerűen a szülő agresszivitása, vagy érzelemsivársága, a legtöbb esetben nem is arról van szó, hogy nem szereti gyermekét.

A bántalmazás egyik oka, kiváltója *maga a gyermek*. Ha erőszakos, követelőző, állandóan sír, a szülő elveszíti a türelmét. Tanulási, teljesítési problémák, rossz szokások, szófogadatlanság – mind, mind olyan tényezők, amelyeket, mint a türelem próbáját, a gyermeket nevelő szülők jól ismernek. Sok szülő elmondta, magam is átéltem már azt az érzést, amit szavakban úgy fejez ki az ember, hogy “ha nem hagyod abba, agyoncsaplak!” Mégsem csapja agyon – legalábbis a legtöbb esetben nem.

Abban, hogy a szülő agresszívan, a saját gyermeke bántalmazójaként lép fel, egyéb tényezők is szerepet játszanak. A leggyakoribb ok, hogy a *szülő* gyermekkorában *maga is bántalmazott volt*. *Hibás nevelési mintát kapott*, vagyis azt tanulta, hogy a gyermek nevelésének egyik fő eszköze a verés, megfélemlítés. Konfliktusait nem tudja kezelni, vagy gyermeke aktuálisan, vagy krónikusan saját kudarcait emeli ki, csökkent önbecsülését fokozza. Különösen igaz ez egzisztenciális félelmek, a családfenntartó munkanélkülisége esetén. Ennek az *ellenkezője is előfordul*, hogy az egyébként sikeres szülő nehezen viseli el, hogy gyermeke nem tökéletes. Ez utóbbi gyakori, ha a gyermek eltérő fejlődésű, fogyatékos.

Az alkohol időszakos, vagy krónikus fogyasztása, idegesség, fáradtság fokozzák a gyermek ellen irányuló agressziót.

Gyermekvédelem

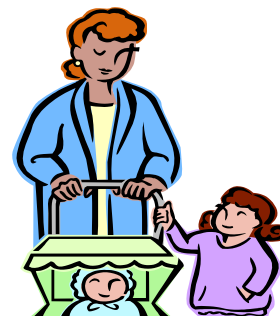
Gyermekvédelmi intézmények

A gyermekvédelem elsődleges rendeltetése, hogy a gyermek megfelelő családban nőhessen fel, mentesülve minden veszélyeztető körülménytől, valamint a szülő gondoskodásából kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítása. Ennek értelmében témavázlatunk sorra veszi azokat a lehetőségeket, amelyek a gyermekek védelmét tartalmi szempontból megtestesítik:

1. a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése
2. a gyermekek átmeneti vagy tartós nevelésbe vétele
3. a gyermekek családba fogadása
4. a gyermek utógondozói ellátásának elrendelése
5. a fiatalok pártfogó felügyelete.

A gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése kapcsán az olvasó megismerkedhet azokkal a körülményekkel, amelyek a gyermek ideiglenes jelleggel pótolják a gyermek gondozásában akadályozott szülő gondoskodását, abban az esetben, ha a gyermek pl. felügyelet nélkül marad, vagy erkölcsi

fejlődését az eredeti családi környezete súlyosan veszélyezteti. Ehhez hasonló a gyermek átmeneti nevelésbe vételének intézménye is, amelyre abban az esetben kerül sor, ha a gyermeket veszélyeztető okok más gyermekvédelmi szolgáltatásokkal nem szüntethetők meg és emiatt családjából rövidebb-

hosszabb időre ki kell emelni. Jogszabályban meghatározott esetekben a gyermek tartós nevelésbe vételére is sor kerülhet.

Abban az esetben ha a gyermek átmeneti nevelése azért szüntethető meg, mert családja ismét alkalmassá válik gondozására, nevelésére, a gyermek családjába való sikeres visszailleszkedését utógondozó segíti.

Az átmeneti nevelésbe vétel a gyermek 18. életévének betöltésekor megszűnik. Az állam szükség esetén utógondozói ellátás keretében további segítséget nyújt számára

A hazai gyermekvédelmi rendszer működtetése az állam és az önkormányzatok feladata. A legfontosabb gyermekvédelmi feladatok közé tartozik

1. a gyermekek családban való nevelkedésének elősegítése;
2. a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése; valamint
3. a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének a biztosítása.

A gyermekek védelmét hatósági intézkedéssel akkor kell biztosítani, ha

1. a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható; és
2. ez a gyermek fejlődését veszélyezteti.

A fenti esetekben az egyik alkalmazható megoldás a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedés.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendelése

Az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendelése akkor indokolt, ha a gyermek

1. felügyelet nélkül marad; vagy
2. testi, érzelmi és erkölcsi fejlődését
3.
 - o családi környezete, vagy
 - o önmaga súlyosan veszélyezteti

és emiatt azonnali elhelyezése szükséges.

Súlyos veszélyeztetésnek minősül, minden olyan eset, amikor a gyermeket oly módon bántalmazzák, vagy hanyagolják el, hogy

1. ez életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy
2. testi, értelmi, érzelmi illetve erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

Ezen kívül súlyos veszélyeztetésnek minősül az is, ha a maga a gyermek tanúsít olyan magatartást, mely ilyen eredményekkel jár(hat).

Ha a fenti körülmények fennállnak, akkor

1. a települési önkormányzat jegyzője;
2. a gyámhivatal;
3. a határőrség;
4. a rendőrség;
5. az ügyészség;
6. a bíróság;
7. a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága

(a továbbiakban együtt: beutaló szerv) a gyermek ideiglenesen elhelyezéséről rendelkezik.

Az ideiglenes elhelyezés kezdetétől a szülő gondozási, nevelési joga szünetel, egyéb szülői felügyeleti jogai (például a törvényes képviselési joga) azonban nem.

A gyermek gondozási helyének meghatározása

A beutaló szerv a gyermek ideiglenes gondozási helyének kiválasztásakor személyiségének, egészségi állapotának megfelelően, az alábbi sorrend figyelembe vételével dönt.

A gyermek ideiglenesen elhelyezhető:

1. a gyermek nevelésére alkalmas és azt vállaló
2.
 - o különélő szülőnél vagy
 - o más hozzátartozónál, illetve személynél;

amennyiben erre nincs lehetőség, akkor az ideiglenes elhelyezést is biztosító

1. nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendeléséről a beutaló szervnek azonnal értesítenie kell az illetékes gyámhivatalt.

A döntés meghozatala előtt a beutaló szerv meghallgatja:

1. a szülőt és más törvényes képviselőt,
2. a gondozót,
3. a korlátozottan cselekvőképes személyt (gyermeket) és
4. az ítélőképessége birtokában levő cselekvőképtelen gyermeket, továbbá
5. minden esetben azt, akivel szemben kötelezettséget kívánnak megállapítani, valamint
6. szükség szerint a gyermek más közeli hozzátartozóit.

A meghallgatások mellőzhetők abban az esetben, ha a súlyos veszélyeztetettség a gyermek életét közvetlen veszélynek teszi ki vagy a késedelem más elháríthatatlan és súlyos veszéllyel járna .

A beutaló szervek döntése ellen nincs lehetőség fellebbezésre, az azonnal végrehajtható, és arról minden esetben a gyermekétől külön élő szülőt is értesíteni kell .

A beutaló szervnek kell gondoskodnia arról is, hogy a gyermeket a kijelölt gondozási helyre vigyék.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálata

Az ideiglenes hatályú elhelyezés időtartama legfeljebb 30 nap lehet, ezen időtartam alatt az illetékes gyámhivatal köteles azt megszüntetni, ha annak okai nem áll fenn vagy ezen időtartamon belül el kell rendelnie a gyermek tartós vagy átmeneti nevelésbe vételét. Ezen felül a gyámhivatal - ha ezt indokoltnak látja - 60 napon belül pert indíthat az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése érdekében.

1. Ez tulajdonképpen az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálatát jelenti. Ennek során a gyámhivatal meghallgatja azokat a személyeket, akiket a beutaló szerv a döntés meghozatala előtt is meghallgatott;
2. környezetanulmányt készít; és
3. beszerzi azon szervek véleményét, amelyek a gyermekkel az ideiglenes elhelyezést megelőzően foglalkoztak.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetése

Az illetékes városi gyámhivatal megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha

1. megállapítja, hogy annak feltételei már nem állnak fenn és a gyermek fejlődése korábbi környezetében - szükség esetén védelembe vétel mellett - biztosítható;
2. a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi;
3. a bíróság a szülői felügyelet megszüntetése, illetve a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perben jogerősen döntött;
4. a gyermeket családba fogadják;
5. a gyermeket örökbe fogadják;
6. a gyermeket tartós nevelésbe veszi.

Ideiglenes hatályú elhelyezés során indított per

Ha a gyámhivatal az ideiglenes elhelyezést követően azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai fennállnak, akkor 60 napon belül pert indít a szülő ellen a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt.

A perindítással egyidejűleg megállapítja a szülői felügyeleti jog szünetelését, továbbá

1. megállapítja a másik külön élő szülő szülői felügyeleti jogának feléledését és felhívja őt a joga gyakorlására, ha a gyermeket ideiglenesen nála helyezték el,
2. a gyermek gyámjával rendeli azt a hozzátartozót vagy más személyt, akinél a gyermeket ideiglenesen elhelyezték,
3. gyámot (hivatásos gyámot) rendel, ha a gyermeket ideiglenesen nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezték el.

Ha az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálatára jogosult gyámhivatal gyermekelhelyezés, annak megváltoztatása vagy szülői felügyelet megszüntetése iránti per megindítását indokoltnak tartja, erről a gyermek szülőjét vagy más törvényes képviselőjét értesítenie kell.

Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés alapján azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai ugyan nem állnak fenn, de a gyermek fejlődése korábbi környezetében mégsem biztosított, akkor 60 napon belül abból a célból is pert indíthat a szülő(k) ellen, hogy a gyermeket a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél helyezték el.

E per megindításával egyidejűleg a gyámhivatal:

1. megállapítja a szülő felügyeleti jogának szünetelését és
2. a különélő szülő felügyeleti jogának feléledését; vagy
3. azt a személyt, akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, a gyermek gyámjával rendeli.

Abban az esetben, ha a beutaló szerv a bíróság volt, annak gyermekelhelyezéssel kapcsolatos döntésének megváltoztatására irányuló perindításra csak akkor kerülhet sor, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság korábban döntését alapította, lényegesen megváltoztak. A bíróságnak tehát mindezek előtt azt kell vizsgálnia, hogy a korábbi határozatában rögzített tényálláshoz képest a megváltoztatás szempontjából meghatározó tények tekintetében bekövetkezett-e lényeges változás.

A gyermekvédelem a gyermekek családban való nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségük megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul. Működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekek átmeneti nevelésbe vétele, védelmük rendszerében, a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések közé sorolható. Mindaddig biztosítja a gyermek otthoni nyújtó ellátását, amíg annak családja képessé válik visszafogadására. Ennek keretében a gyermek teljes körű ellátást és segítséget kap a fejlődését veszélyeztető körülmények elhárításához és a családi környezetébe történő visszahelyezéséhez. Mindez személyre szabottan, egyéni elhelyezési terv szerint történik.

Átmeneti nevelésbe vétel elrendelése

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha

1. fejlődését családi környezete veszélyezteti és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal (pl. napközbeni ellátással, átmeneti gondozással), valamint védelmebe vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható; továbbá
2. megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható.

Az egyéni elhelyezési tervet a gyámhivatal az elrendelés előtt, a gondozási helyre vonatkozó javaslattal együtt szerzi be, elfogadásáról az átmeneti nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg dönt.

Az egyéni elhelyezési terv célja, hogy elősegítse a gyermek saját családjába történő visszahelyezését, és ehhez meghatározza a szükséges feltételeket.

Az átmeneti nevelésbe vétellel egy időben a gyámhivatal a gyermeket

1. nevelőszülőnél vagy, ha ez nem lehetséges
2. gyermekotthonban, illetve szükség esetén
3. fogyatékos vagy pszichiátriai betegek otthonában helyezi el és

részére gyámot (hivatásos gyámot) rendel.

A gyermeknek nevelőszülőhöz, illetve ezen intézményekbe viteléről a gyámhivatal rendelkezése alapján

1. a gyermek törvényes képviselője; vagy
2. a gyermeket gondozó más személy; illetve
3. a gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti települési önkormányzat jegyzőjének kell gondoskodnia.

Az átmeneti nevelésbe vételről a gyámhivatal minden esetben soron kívül határoz és határozata felbontásra való tekintet nélkül, azonnal végrehajtható.

A gyermek gondozási helyének meghatározása

A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vétel elrendelése előtt beszerzi a területi gyermekvédelmi szakszolgálattól a gyermek elhelyezésére vonatkozó javaslatát.

A gondozási hely meghatározása során a szülő is kérheti, hogy a gyermeket nevelőszülőnél, hivatásos nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy fogyatékosok és pszichiátriai betegek otthonában helyezték el. A kért elhelyezési módtól akkor lehet eltérni, ha az ellentétes a gyermek érdekével, vagy az elhelyezés feltételei nem állnak fenn.

Fontos, hogy a gyermek és a szülő is jogosultak véleményt nyilvánítani a javasolt gondozási helyről és a gyámhivatal a döntése során mérlegeli véleményüket.

A gondozási hely megváltoztatása

A gyámhivatal a gyermek gondozási helyét

1. kérelemre; valamint
2. a nevelésbe vétel évenkénti - a 3 éven aluli gyermek esetében félévenkénti - felülvizsgálata során

hivatalból megváltoztathatja.

A gondozási hely megváltoztatását kérheti

1. a gyermek;
2. a szülő;
3. a gyermek gyámja;
4. gondozója;
5. a nevelőszülői hálózat működtetője; valamint

kezdemenyezheti a gyermekjogi képviselő és a területi gyermekvédelmi szakszolgálat is.

Ha a gyermek nevelését, ellátását gondozási helye súlyosan veszélyezteti és az eljárás lefolytatásából adódó késedelem sérti a gyermek érdekeit, a gyámhivatalnak soron kívül kell döntenie. A gyermeket a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását biztosító nevelőszülőnél vagy, ha erre nincs lehetőség, akkor az erre kijelölt gyermekotthonban helyezi el, és részére hivatásos gyámot rendel.

Az átmeneti nevelésbe vett gyermek és a szülő kapcsolattartása

Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülőjének szülői felügyeleti joga a nevelésbe vétel időtartama alatt szünetel, de a gyermekkel kapcsolatot tarthat.

A gyámhivatal folyamatosan figyelemmel kíséri:

1. a gyermek és a szülő kapcsolatát,
2. a szülőnek a nevelőszülővel, gyermekotthonnal, illetve fogyatékosok és pszichiátriai betegek otthonával való együttműködését, továbbá
3. a szülő magatartásában, életvitelében és körülményeiben beálló változásokat.

Ha a gyermek szülője kapcsolattartási jogával a gyermek vagy a gyermeket gondozó személy sérelmére visszaél és magatartásával veszélyezteti a gyermek nevelését, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, akkor a gyermeket gondozó személy, illetve a gyermek gyámja (hivatásos gyámja) kezdeményezheti a gyámhivatalnál, illetve a bíróságnál a kapcsolattartási jog

1. korlátozását;
2. szüneteltetését; vagy
3. megvonását.

Ha a szülő neki felróhatóan, a gyermek érdekét súlyosan sértő módon

1. nem működik együtt a gyermekét gondozó nevelőszülővel vagy intézménnyel;
2. a gyermekével nem tart kapcsolatot; továbbá
3. magatartásán, életvitelén, körülményein a gyermek átmeneti nevelésének megszüntetése céljából nem változtat; illetőleg
4. ha a szülői felügyelet megszüntetésének egyéb oka valósult meg,

akkor a gyámhivatal pert indít a szülő ellen felügyeleti jogának megszüntetése iránt.

A gondozási díj

Az átmeneti nevelésbe vett gyermek költségeihez az köteles hozzájárulni, aki családjogi törvény rendelkezése értelmében a gyermek tartására köteles, azaz elsősorban a szülő .

A gondozási díjfizetési kötelezettség a gyermek átmeneti nevelésbe vételével kezdődik. Ha a gyermek ezt megelőzően kerül gondozásba, a gyámhivatal a fizetési kötelezettséget a gondozás kezdetétől - legfeljebb azonban hat hónapra visszamenőleg - állapíthatja meg.

A tartásra egysorban köteles szülőket a gyámhivatal külön-külön kötelezi a gondozási díj megfizetésére. A gondozási díj összegének meghatározásakor a fizetésre kötelezett jövedelmén kívül a szociális körülményeit is figyelembe kell venni .

Ha a gondozási díj fizetésére köteles személy rendszeres jövedelme nem állapítható meg, a gondozási díjat az öregségi nyugdíj legkisebb összegének alapján kell meghatározni.

A gondozási díj összegét gyermekenként általában a kötelezett átlagos jövedelmének 15-25%-ában kell megállapítani. Meghatározásánál figyelemmel kell lenni:

1. a gyermek tényleges szükségleteire,
2. mindkét szülő jövedelmi és vagyoni viszonyaira,
3. a szülők háztartásában eltartott más - saját, illetőleg mostoha - gyermekekre és
4. a gyermek saját jövedelmére is .

A kötelezettel szemben érvényesíthető összes gondozási díjra vonatkozó igény a jövedelme 50%-át nem haladhatja meg .

Méltánylást érdemlő esetben a gondozási díj a kötelezett átlagos havi jövedelmének 15%-ánál alacsonyabb összegben is megállapítható.

Nem állapítható meg gondozási díj, ha

1. a szülő hozzájárult ahhoz, hogy gyermekét számára ismeretlen személy fogadja örökbe, illetve a hatodik életévét betöltött vagy egészségileg károsodott gyermek esetében a szülői nyilatkozatot (örökbefogadásra vonatkozóan) a gyámhivatal jóváhagyta;
2. a szülő a gyermekotthonban a gyermekéről személyesen gondoskodik;
3. a kötelezett rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik.

A gyermek gondozási díj fizetésére nem kötelezhető, keresete, ösztöndíja, árvaellátása, egyéb jövedelme és vagyona e célra nem vehető igénybe.

Ha a kötelezett önhibájából nem fizeti a gondozási díjat, akkor a gyámhivatal tartási kötelezettség elmulasztásának vétsége miatt feljelentést tesz ellene.

Átmeneti nevelésbe vétel felülvizsgálata

A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vétel fennállásának szükségességét

1. a gyám, hivatásos gyám;
2. a nevelőszülő vagy intézmény; valamint
3. a vér szerinti családot gondozó gyermekjóléti szolgálat és a területi gyermekvédelmi szakszolgálat tájékoztatása illetve javaslata, továbbá, ha szükséges
4. a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakvéleménye alapján

évente felülvizsgálja. Három éven aluli gyermek esetében a felülvizsgálatra félévente kerül sor.

A felülvizsgálat eredményeként a gyámhivatal dönt

1. az egyéni elhelyezési terv, illetve a gondozási hely fenntartásáról vagy módosításáról; továbbá
2. a szülői felügyelet megszüntetése iránti per indításáról, ha ennek feltételei fennállnak; vagy ha ez nem szükséges, akkor
3. a gyermek örökbe fogadhatónak nyilvánításáról, vagy
4. az átmeneti nevelés megszüntetéséről.

Az átmeneti nevelésbe vétel megszűnése

Az átmeneti nevelésbe vétel megszűnik, ha a gyermek

1. tartós nevelésbe került;
2. örökbe fogadták;
3. nagykorúvá vált; vagy
4. a bíróság gyermekelhelyezésre vonatkozó döntését követően a külön élő másik szülőhöz vagy harmadik személyhez került.

Fiatalkorúak pártfogó felügyelete

A pártfogó felügyelet célja, hogy az elkövető ellenőrzésével és irányításával elősegítse annak megakadályozását, hogy ismét bűncselekményt kövessen el. Segítséget nyújt továbbá az elkövetőnek a társadalomba való beilleszkedéshez és az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez.

A pártfogó felügyeletnek két esetét különböztetjük meg:

1. az első esetben a bíró mérlegelésére van bízva, hogy a feltételeken szabadlábra illetve próba-időre bocsátott elkövető rendszeres figyelemmel kísérésére szükség van-e,
2. míg a második esetben, a próbára bocsátott illetve felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt visszaeső, valamint az akivel szemben a vádemelést elhalasztották, törvény erejénél fogva áll pártfogó felügyelet alatt.

A pártfogó felügyelet végrehajtása

A pártfogó felügyelet végrehajtására a Pártfogói Felügyelői Szolgálat Országos Hivatalánál és annak megyei (fővárosi) hivatalainál (a továbbiakban: megyei hivatal) pártfogó felügyelők működnek.

A pártfogó felügyeletet a pártfogolt lakóhelye szerint illetékes megyei hivatal pártfogó felügyelője hajtja végre, kivéve, ha a pártfogolt tartósan nem a lakóhelyén tartózkodik, valamint, ha az ügyész, illetve a bíróság magatartási szabályként tartózkodási helyéül nem a lakóhelyét állapítja meg. Ez esetben a tartózkodási hely szerint illetékes megyei hivatal pártfogó felügyelője a végrehajtó személy.

A végrehajtásban közreműködik

1. a rendőrség;
2. a helyi önkormányzatok;
3. a munkáltatók; illetve

4. a karitatív és öntevékeny szervezetek.

E szervek munkáját az állampolgároknak is segíteniük és támogatniuk kell.

A pártfogó felügyelet végrehajtása során a pártfogó felügyelő, valamint a rendőrség egymást tájékoztatva, együttműködve jár el.

Ha a pártfogó felügyelet ellátása a pártfogolt vagy a környezete magatartása miatt akadályba ütközik, a pártfogó felügyelő igénybe veheti a rendőrség segítségét is.

A pártfogolt személy kötelezettségei

A pártfogó felügyelet alatt álló személy köteles

1. a jogszabályban és a bírósági határozatban előírt magatartási szabályokat megtartani;
2. a pártfogóval rendszeres kapcsolatot tartani és részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadni.

A magatartási szabályok kötelezettségeket és tilalmakat írnak elő annak érdekében, hogy a pártfogolt képessége szerint dolgozzon és törvénytisztelő életmódot folytasson. Ilyen magatartási szabályok például:

1. a munkájára, kereset felhasználására;
2. időszakos jelentkezési kötelezettségekre;
3. az esetleg szükséges gyógykezelésre;
4. a megelőző-felvilágosító egészségügyi szolgáltatáson való részvételi kötelezettsége;
5. a különböző tilalmakra (például a lakóhely- és munkahely önkényes megváltoztatásának, meghatározott helyek látogatásának, egyes személyekkel való érintkezés tilalmára)

vonatkozó szabályok.

A pártfogolt a felügyelet tartama alatt köteles az azt elrendelő határozatot magánál tartani és ha a rendőrség igazoltatja, akkor azt a személyi igazolvánnyal együtt be kell mutatnia.

Az általános magatartási szabályokon túl, a felügyelet céljának elősegítése érdekében, a bíróság külön, az adott fiatalokorra vonatkozó magatartási szabályokat (kötelezettségeket, tilalmakat) írhat elő. Például elrendelhetik, hogy a pártfogolt

1. meghatározott helységben tartózkodjon;
2. meghatározott jellegű nyilvános helyeket ne látogasson;
3. nyilvános helyen ne fogyasszon szeszes italt;
4. meghatározott tanulmányokat folytasson; illetve
5. vele egyetértésben meghatározott gyógykezelésnek, gyógyító eljárásnak vesse magát alá.

A bíróságnak lehetősége van a magatartási szabályok módosítására a pártfogolt magatartásától és életvezetésétől függően. Ezt javasolhatja a pártfogó felügyelő és maga a pártfogolt is kérheti..

Ha a pártfogó felügyeletet szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével kapcsolatban rendelték el, és a pártfogolt súlyosan megszegi a magatartási szabályokat, akkor a pártfogó felügyelő, illetve a rendőrség az ügyészhez fordul. Ha az ügyész úgy ítéli meg, hogy a szabályszegés miatt a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése indokolt, akkor ezt a bíróságnál indítványozza. Erről a bíróság tárgyaláson dönt, előtte pártfogó felügyelői vélemény beszerzését is elrendelheti. Ha a bíróság nem rendeli el a szabadságvesztés végrehajtását, akkor a magatartási szabályokat módosíthatja.

Vádemelés elhalasztása esetén az ügyész állapítja meg a pártfogó felügyeletet, amelynek végrehajtására a fenti szabályok az alábbi eltérésekkel irányadók.

A pártfogó felügyelet végrehajtása iránt az ügyész a pártfogó felügyelői szolgálatot keresi meg **E**.

A pártfogolt köteles:

1. a vádemelés elhalasztásáról szóló határozat kézbesítése után meghatározott időben az állandó lakóhelye szerint illetékes rendőrkapitányságon és a pártfogó felügyelőnél jelentkezni és
2. az ügyész határozatában előírt egyéb kötelezettséget megtartani.

A külön magatartási szabályok előírására és a magatartási szabályok módosítására az ügyész jogosult. Ha a pártfogolt a magatartási szabályokat súlyosan megszegi, a pártfogó felügyelő, illetve a rendőrség az ügyészhez fordul.

A pártfogót és pártfogoltját egymással szemben tájékoztatási kötelezettség terheli.

A pártfogó felügyelet időtartama

A pártfogó felügyelet

1. az ezt elrendelő határozat jogerőre emelkedésével; illetőleg
2. a szabadságvesztésből vagy a javítóintézetből szabadulás napjával kezdődik.

Az időtartama:

1. vádemelés elhalasztása esetén az ügyész által megjelölt időpontig;
2. próbára bocsátás esetén a bíróság határozatában megjelölt időpontig;
3. felfüggesztett szabadságvesztés esetén a próbaidő leteltéig;
4. feltételes szabadságra bocsátás esetén a büntetés hátralevő részéig, de legalább egy évig;
5. javítóintézetből történő ideiglenes elbocsátás esetén a javítóintézeti nevelés hátralevő részéig, de legalább egy évig és legfeljebb a tizenkilencedik életév betöltéséig

tart.

A pártfogó felügyelet megszűnése

Megszűnik a pártfogó felügyelet, ha

1. időtartama letelt; illetve
2. időtartama alatt a szabadságvesztés büntetés végrehajtása megkezdődik;
3. vádemelés elhalasztása esetén akkor is, ha az ügyész
4.
 - vádat emel, vagy
 - a nyomozást megszünteti.